

Beroepsorganisaties voor verpleegkundigen en verzorgenden en vakbonden: Verwachtingen en ervaringen

Deelrapportage Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden, februari 2006

Negenendertig procent van de verpleegkundigen en verzorgenden is momenteel lid van een speciale beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of een vakbond. Zij willen met het lidmaatschap de stem van de beroepsgroep beter laten horen en bijdragen tot verbetering van de beroepsuitoefening. Het zijn vooral de 45-plussers en degenen zonder kinderen, met een grotere aanstelling die zich organiseren. De meerderheid van de verpleegkundigen en verzorgenden is momenteel dus niet aangesloten bij een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond. Een diversiteit aan redenen hebben zij hiervoor, variërend van 'te duur' en het nut er niet van inzien tot onbekendheid en niet de moeite nemen zich erin te verdiepen. Vooral jongeren en degenen die net het werkveld betreden overwegen een lidmaatschap, vooral voor de mogelijkheden die dat biedt tot bijblijven in het vak en vakkennis opdoen. Deze deelrapportage toont de cijfers waar deze conclusies op zijn gebaseerd.

Achtergrond

Verpleegkundigen en verzorgenden kunnen zich bij diverse organisaties aansluiten die voor hun beroepsinhoudelijke of arbeidsvoorwaardelijke belangen opkomen. Op verzoek van de Algemene Vereniging Verpleegkundigen en Verzorgenden (AVVV) beantwoordden de leden van het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden vragen over hun ervaringen met en verwachtingen van zulke organisaties. De AVVV is nu nog een koepel van beroepsverenigingen voor verpleegkundigen en verzorgenden. Medio 2006 wordt de AVVV één grote beroepsvereniging voor verpleegkundigen en verzorgenden, gericht op ondersteuning van verpleegkundigen en verzorgenden bij het uitoefenen van hun beroep.

Onderzoeksvragen

Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Bij welke beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond sluiten verpleegkundigen en verzorgenden zich aan?
2. Zijn zij tevreden over deze organisatie?

3. Wat verwachten verpleegkundigen en verzorgenden van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond?
4. Wie zijn er momenteel lid van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond?
5. Waarom zijn verpleegkundigen en verzorgenden momenteel géén lid van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond?
6. Wie overwegen zich in de toekomst aan te sluiten bij een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond?

Onderzoeksgroep

Begin 2006 ontvingen de leden van het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden een voorgestructureerde vragenlijst. De vragenlijst werd door 747 verpleegkundigen en verzorgenden ingevuld (respons 85%). De verpleegkundigen werken in algemene ziekenhuizen (n=113), de psychiatrie (n=105), de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking (n=104) en de thuiszorg (n=111). De verzorgenden werken in de thuiszorg (n=105),

in een verzorgingshuis (n=107) of verpleeghuis (n=102). De respondenten hebben gemiddeld 16,5 jaar werkervaring in de zorg (range 1-41 jaar). Ze werken gemiddeld 24 uur per week (range 3-40). Alle panelleden hebben taken in de directe zorg voor cliënten, al dan niet gecombineerd met leidinggevende taken. De gemiddelde leeftijd is 42 jaar (range 22-65 jaar). Negen procent van de respondenten is man. Vergelijken we de leeftijds- en geslachtverdeling met de kenmerken van de totale groep verpleegkundigen en verzorgenden in deze sectoren, dan kunnen we concluderen dat de respondenten een representatieve afspiegeling vormen.

Analyses

Verschillen zijn geanalyseerd met de chi-kwadraat toets (gehanteerd significantieniveau is 0,05).

Lidmaatschap

De meerderheid (61%) van de verpleegkundigen en verzorgenden is bij geen enkele van de in tabel 1 genoemde organisaties aangesloten. De rest is wel lid, soms (6%) van meerdere organisaties. Verpleegkundigen zijn vaker lid dan verzorgenden.

Tabel 1. Percentage verpleegkundigen en verzorgenden dat lid is van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond

	ver- pleeg- kundi- gen n=433	verzor- genden n=314	gehele groep n=747
Spec beroepsorganisatie*	14%	2%	9%
ABVAKABO FNV*	16%	23%	19%
CNV	4%	4%	4%
NU '91*	19%	3%	12%
STING*	-	3%	1%
De Unie	0,5%	0,3%	0,4%
totaal aantal georganiseerden*	45%	31%	39%

*Significant verschil (p<0,05) tussen verpleegkundigen en verzorgenden

Tevredenheid

De leden van deze organisaties zijn in het algemeen tevreden over deze organisatie (tabel 2).

Tabel 2. Tevredenheid over de organisatie waarbij men is aangesloten (n=290)

	%
Zeer tevreden	7%
Tevreden	61%
Neutraal	30%
Ontevreden	2%
Zeer ontevreden	-

Verwachtingen

Zowel aan leden van de in tabel 1 genoemde organisaties als aan niet-leden, is gevraagd naar de motieven om lid te worden van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond. In tabel 3 staan de motieven, geordend naar mate van belang. Meest genoemde motieven zijn de stem van de beroepsgroep laten horen en krachtenbundeling van de specifieke beroepsorganisaties.

Tabel 3. Percentage verpleegkundigen en verzorgenden voor wie genoemd motief (zeer) belangrijk is (n=587)

	%
Stem van de beroepsgroep beter laten horen bij minister en beleidsmakers*	80%
T.a.v. de specifieke beroepsverenigingen: krachten bundelen ter verbetering van beroeps-uitoefening*	80%
Bijblijven in mijn vak*	72%
(Vak)kennis opdoen*	70%
Verbeteren van het beroepsimago*	65%
Inspiratie opdoen voor mijn werk	59%
Uiting geven aan mijn betrokkenheid bij mijn beroepsgroep*	57%
Ervaringen delen met beroepsgenoten	52%
Goed op hoogte zijn van mogelijkheden voor opleiding, bij- en nascholing	51%
Invloed uitoefenen op inhoud en kwaliteit opleidingen, bij- en nascholingsmogelijkheden*	39%
Met korting gebruik maken van opleidingen, bij- en nascholingen op mijn vakgebied	38%
Gratis ontvangst van vaktijdschrift	37%
Contacten opdoen ten behoeve van carrière/loopbaanmogelijkheden	26%

*Significant verschil (p<0,05) tussen leden en niet-leden

Leden en niet-leden verschillen in de motieven die zij belangrijk vinden. Leden noemen vaker redenen die liggen op het vlak van belangenbehartiging (de stem van de beroepsgroep laten horen, krachtenbundeling van beroepsorganisaties, en versterken van het beroepsimago). Voor niet leden zijn bijblijven in het vak en vakkennis opdoen belangrijk.

Kenmerken van leden

Uit tabel 4 blijkt dat jonge verpleegkundigen en verzorgenden minder vaak lid zijn van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond. Ook degenen met partner en kinderen zijn wat minder vaak lid.

Tabel 4. Percentage dat lid is, onderscheiden naar persoonskenmerken

	% leden
Geslacht	
Man	48%
Vrouw	39%
Leeftijd*	
≤25 jaar	21%
26-35 jaar	41%
36-45 jaar	34%
46-55 jaar	44%
56-65 jaar	49%
Gezinssituatie*	
Alleenwonend	62%
Samenwonend met partner	47%
Samenwonend met partner en kinderen	32%
Alleenstaand ouder	43%
Anders	25%

*Significant verschil ($p < 0,05$)

Verpleegkundigen in algemene ziekenhuizen zijn vaker lid (tabel 5). Verpleegkundigen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en verzorgenden in verpleeg- en verzorgingshuizen zijn minder vaak aangesloten bij een organisatie. Daarnaast laat tabel 5 zien dat mensen met een grotere aanstelling eerder geneigd zijn zich te organiseren.

Tabel 5. Percentage dat lid is, onderscheiden naar werkkenmerken

	% leden
Deelpanel*	
Verpl in algemeen ziekenhuis	57%
Verpl in de psychiatrie	48%
Verpl in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking	31%
Verpl in de thuiszorg	44%
Verz in de thuiszorg	35%
Verz in verzorgingshuis	30%
Verz in verpleeghuis	29%
(ook) Leidinggevende taken	
Ja	43%
Nee	39%
Omvang aanstelling (uren per week)*	
≤19 uur	23%
20-29	42%
30-40 jaar	50%
Werkervaring (in jaren)	
≤5 jaar	40%
6-15 jaar	36%
16-25 jaar	38%
Langer dan 25 jaar	47%

*Significant verschil ($p < 0,05$)

Redenen om geen lid te zijn

Meest genoemde reden om geen lid te zijn van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond zijn de kosten (tabel 6).

Tabel 6. Redenen waarom verpleegkundigen en verzorgenden geen lid zijn ($n=446$)

	%
Ik vind het te duur	35%
Ik zie het nut niet om lid te worden	31%
Ik weet niet wat ze doen aan activiteiten	22%
Ik weet niet (precies) wat het kost	18%
Ik heb er geen tijd voor	12%
Ik ken het bestaan niet	5%
Ik ben het niet eens met wat ze vinden/doen	3%
Ik wist niet dat ik lid kan worden	0,2%
Overige redenen	30%

Daarnaast zien verpleegkundigen en verzorgenden niet het nut van een lidmaatschap en weten niet wat ze van dergelijke organisaties kunnen verwachten. Opvallend is de grotere groep mensen die ‘anders’ aankruist. Veel genoemde argumenten zijn dat het lidmaatschap te weinig oplevert, men geen tijd of interesse heeft om zich met een dergelijke beslissing over lidmaatschap bezig te houden, en dat men een kleine aanstelling heeft.

Kenmerken van toekomstige leden

Degenen die geen lid waren van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond is gevraagd of ze wel overwegen lid te worden van één van de genoemde organisaties. Drieënzestig procent verwacht in de toekomst ook geen lid te worden (tabel 7). De overige 37 procent zou de stap kunnen nemen tot een lidmaatschap.

Tabel 7. In hoeverre overweeg je lid te worden van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond (n=446)

	%
Zeer zeker wel	2%
Waarschijnlijk wel	9%
Misschien wel, misschien niet	26%
Waarschijnlijk niet	47%
Zeer zeker niet	16%

Vervolgens is gekeken wie dit zijn. Daarbij zijn de relaties onderzocht met de persoons- en werkkenmerken uit de tabellen 4 en 5. Daaruit blijkt dat vooral jongeren (tot en met 35 jaar) en mensen met weinig werkervaring (tot en met 5 jaar) open staan voor een toekomstig lidmaatschap. Geslacht, gezinssituatie, deelpanel, (ook) leidinggevende taken en omvang van de aanstelling hangen niet samen met of men een lidmaatschap overweegt.

Conclusie

Negenendertig procent van de verpleegkundigen en verzorgenden is momenteel lid van een beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden of vakbond. Zij willen daardoor de stem van de beroepsgroep beter laten horen en bijdragen tot verbetering van de beroepsuitoefening. De meerderheid van de verpleegkundigen en verzorgenden is momenteel niet aangesloten bij een specifieke beroepsorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden noch een vakbond. Vooral jongeren en degenen die net het werkveld betreden overwegen een lidmaatschap.

A. J. E. de Veer (NIVEL)

A.L. Francke (NIVEL)

M. Lamers (AVVV)

A. de Kruif (LEVV)

Deze rapportage is gebaseerd op de resultaten uit een peiling onder de leden van het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden. Dit panel bestaat uit 400 verpleegkundigen en 300 verzorgenden. De verpleegkundigen zijn werkzaam in vier sectoren: de algemene ziekenhuizen, de psychiatrie, de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap en de thuiszorg. De verzorgenden zijn werkzaam in drie sectoren: de verpleeghuizen, de verzorgingshuizen, en de thuiszorg. Het panel is een project van de Algemene Vereniging Verpleegkundigen en Verzorgenden (AVVV), het Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging (LEVV) en het NIVEL. Voor meer informatie over het Panel: LEVV, mevr. A. de Kruif, tel 030 29 19 000, e-mail: a.kruif@levv.nl

Kijk op

*www.nivel.nl/panelvenv of www.levv.nl/panelvenv of www.avvv.nl/panelvenv
voor meer informatie over het Panel Verpleegkundigen en Verzorgenden*